

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 7
2023

**Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет**

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 7

Рівне, 2023

Список використаних джерел

1. Казібекова В. Ф. Психічне здоров'я людини як предмет комплексного міждисциплінарного дослідження. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Вип. 1. Сер.: Психологічні науки. М. Херсон, 2013. 74-77 с.
2. Сивоградова А., Алексєєнко Н. В. Психологія емоцій. Регуляція емоцій: практикум з дисципліни «Психологія». Харків, 2017. 39 с.
3. Скрипченко Д. В., Волинська Л. В., Огороднійчук З. В. Загальна психологія: підручник. Київ: Каравела 2019. 464 с.

УДК 159.92.73:159.923.2

ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ**Боровець Ангеліна, здобувачка ОС «бакалавр»**

спеціальності 053 «Психологія», 3 курс, РДГУ

Науковий керівник: Дзеджера О.В., старший викладач

Постановка проблеми. Розвиток особистості є однією з ключових задач виховання дітей, особливо в молодшому шкільному віці. У цьому віці дитина переживає значні зміни в своєму фізичному, емоційному та інтелектуальному розвитку, що вимагає від педагогів та батьків спеціальної уваги та підходу до навчання та виховання.

Молодші школярі - це майбутнє нашого суспільства, тому розвиток їхніх особистісних якостей та навичок є однією з найважливіших задач нашого часу.

Молодший шкільний вік - це період, коли дитина знаходиться на початку свого навчального шляху та формує свою особистість. Цей період може бути складним для дітей, їхніх батьків та вчителів, оскільки на цій стадії відбуваються великі зміни в житті дитини. Важливо відзначити, що розвиток особистості молодшого школяра залежить від багатьох чинників, таких як соціальне середовище, сімейна ситуація, здоров'я, а також якість освіти та виховання.

Основна мета виховання молодшого школяра полягає у формуванні у нього моральних, етичних, соціальних та інтелектуальних якостей, які допоможуть йому знайти своє місце в житті та зробити свій внесок у суспільний прогрес. Але для досягнення цієї мети необхідно враховувати не лише індивідуальні особливості кожної дитини, а й вплив соціального середовища та освітньої системи на її розвиток.

Сьогоднішній день характеризується швидкими змінами технологій, зростаючою складністю суспільних проблем та високими вимогами до майбутніх громадян. У таких умовах важливо розуміти, що розвиток особистості молодшого школяра є не тільки освітньою, але й соціально-економічною проблемою, яка потребує комплексного підходу та співпраці родин, педагогів, уряду та всього суспільства.

У цій статті ми розглянемо основні аспекти розвитку особистості в молодшому шкільному віці, такі як соціальний розвиток, розвиток самооцінки та самоповаги, розвиток мовлення та мислення. Також ми звернемо увагу на важливість забезпечення безпечного та сприйнятливого середовища для розвитку дітей.

Мета дослідження: дослідити проблему розвитку особистості в молодшому шкільному віці.

Виклад основного матеріалу. Як зазначають Сергєєнкова О., Столярчук О., Коханова О. та Пасєка О. специфіка соціальної ситуації розвитку молодшого школяра зумовлюється переходом до нового соціального статусу – школяра. Вступ дитини до школи змінює її статус та взаємини в соціумі, тому забезпечує конструктивне подолання нею кризи 6 (7) років [1].

За словами Шевцової Г. період розвитку дитини від 6 до 11 років виділяється психологами і як період становлення особистості. Зі вступом до школи розвиток дитини

починає визначатися вже не трьома, як то було у дошкільному дитинстві, а чотирма видами діяльності [2].

У цьому віці формуються основні особистісні якості, які впливають на життєву успішність та щастя дитини в майбутньому. До таких якостей можуть належати: самостійність, ініціативність, творчість, соціальна компетентність, емпатія, моральність тощо.

Важливою задачею в молодшому шкільному віці є саме розвиток комунікативних здібностей, оскільки діти переходять в нове соціальне середовище і намагаються налагодити контакт з новими, незнайомими людьми.

Отже, особистість молодшого школяра - це складна система, яка формується під впливом багатьох факторів, включаючи генетичні, біологічні, соціальні, культурні та особистісні чинники. Розуміння особливостей розвитку дитини у цьому віці може бути корисним для батьків, педагогів та інших осіб, які працюють з молодшими школярами, для досягнення їхнього повного потенціалу та успіху.

Розвиток особистості молодшого школяра залежить від багатьох факторів, серед яких автори виділили наступні:

- Генетичні фактори - народження в сприятливому генетичному середовищі може вплинути на розвиток фізичних та розумових здібностей дитини.

- Соціальні фактори - сімейне середовище, дружні стосунки з батьками та іншими членами родини, а також дружба з однолітками можуть мати значний вплив на формування особистісних рис молодшого школяра.

- Емоційне середовище - емоційний стан дитини може впливати на її психічний розвиток та здоров'я. Негативні емоції, такі як страх, тривога та депресія, можуть гальмувати розвиток дитини, тоді як позитивні емоції, такі як радість та задоволення, можуть стимулювати його.

- Фізичне середовище - здоров'я дитини та її фізична активність також можуть впливати на розвиток молодшого школяра. Фізична активність сприяє зміцненню м'язів та кісток, підвищенню імунітету, покращенню настрою та самопочуття.

- Навчальне середовище - розвиток молодшого школяра в значній мірі залежить від якості освіти та навчального процесу. Вчителі, методи навчання та матеріали навчання можуть впливати на розвиток молодших школярів, їхні здібності та інтереси [1].

Важливу роль у розвитку молодшого школяра грають комунікативні здібності. Це вміння взаємодіяти з іншими людьми, передавати свої думки та почуття, розуміти інших та реагувати на їхні висловлювання.

Комунікативні здібності дитини в молодшому шкільному віці можуть бути розвинуті за допомогою спеціальних вправ та ігор, навчальних програм, спілкування зі старшими та однолітками, а також за допомогою різноманітних інтерактивних технологій. Розвиток комунікативних здібностей дитини має значний вплив на її успіхи в навчанні, а також на її соціальний розвиток та адаптацію до оточуючого світу. Дитина, яка має розвинуті комунікативні здібності, легше вступає в контакт зі своїми однолітками, вчителями та іншими дорослими, більш впевнено виступає на публіці та вміє вирішувати конфліктні ситуації.

Однак, важливо зазначити, що комунікативні здібності не є вродженими, а формуються під час життєдіяльності дитини. Роль батьків та вчителів полягає у тому, щоб створити сприятливу атмосферу для розвитку комунікативних здібностей дитини, стимулювати її інтерес до мовлення та спілкування, надавати можливості для взаємодії з різними людьми та використовувати різні методи навчання.

Основні способи розвитку комунікативних здібностей в молодшому шкільному віці:

1. **Говоріння:** дитина повинна вміти говорити чітко та зрозуміло, використовуючи правильну лексику та граматику. Вчити дітей правильно висловлювати свої думки та переконання, а також слухати інших людей.

2. **Читання:** читання є важливим елементом комунікативних здібностей, оскільки воно допомагає дитині розвивати свій словник, уяву та здатність розуміти текст.

3. Письмо: письмо допомагає дитині розвивати її комунікативні здібності і в письмовому вигляді.

Отже, комунікативні здібності молодшого школяра є важливим елементом його розвитку, який необхідно забезпечувати належним рівнем уваги та дбайливого ставлення.

Наступним важливим етапом в розвитку молодших школярів є фізичний розвиток, це насамперед формування здорового способу життя.

У цей період дитина знаходиться в активному стані росту та розвитку. Фізичний розвиток молодшого школяра має багато аспектів, які варто враховувати.

Перш за все, важливо забезпечити дитині належний рівень фізичного навантаження та активного способу життя. Фізична активність допомагає дитині розвивати координацію та рухливість, покращує стан серцево-судинної та дихальної систем, зміцнює м'язову та кісткову систему.

Також важливо враховувати правильний харчовий раціон, який забезпечує дитину необхідними поживними речовинами для здорового фізичного розвитку.

У молодшому шкільному віці дитина зазвичай займається різними видами спорту та фізичних вправ, що сприяє її фізичному розвитку та підвищує рівень самоповаги та самооцінки. Навчання правильному виконанню фізичних вправ та гігієнічних навичок також допомагає формувати у дитини здоровий спосіб життя.

Формування навичок здорового способу життя дітей молодшого шкільного віку залежить від того соціального середовища, в якому вони знаходяться – це сім'я та школа.

Шеян М. та Качур Б. в своїх виданнях зазначали, що діти в такому віці ще наслідують поведінку та вчинки дорослих. Дорослі, які ведуть правильний спосіб життя, допомагають дітям усвідомлювати відповідальність за своє здоров'я. Тому як від батьків, так і від педагогів залежить, яким буде здоров'я дитини в майбутньому. Саме у молодшому шкільному віці закладається майбутній потенціал здоров'я дорослої людини [3].

Отже, фізичний розвиток у молодшому шкільному віці є важливим аспектом життя дитини, який має бути уважним та дбайливим, забезпечивши належний рівень фізичного навантаження та активного способу життя.

Одним з найважливіших факторів, який впливає на психічний розвиток дітей, є навчання та виховання в родині та школі. Якщо дитина отримує достатню підтримку, постійну увагу та позитивні стимули, то це може позитивно вплинути на її психічний розвиток.

Також важливо враховувати навчальну діяльність, яка відіграє велику роль у розвитку особистості молодших школярів. З початком навчання в школі суттєво розширюється коло спілкування дитини з ровесниками. Першокласники спочатку залучаються в формальне спілкування переважно в процесі виконання навчальних завдань або під впливом зовнішніх обставин. Неформальні взаємини між дітьми в класі складаються в основному за сприяння вчителя, який виділяє деяких учнів у класі як зразок для інших в навчанні і поведінці та одночасно звертає увагу й на хиби в поведінці деяких учнів. Тому більшість першокласників відтворює в своєму ставленні до однолітків ставлення вчителя. Надалі критеріями популярності молодших школярів серед ровесників стає рівень успішності та особистісні якості. Внаслідок досвіду взаємодії молодших школярів у класі у них починає формуватися громадська думка щодо однокласників, з'являються спроби оцінити якості та вчинки ровесників [1].

У молодшому шкільному віці дитина також починає здійснювати свій власний вибір щодо того, що їй подобається, що робити та чим займатися. Це може впливати на формування її особистості та самоповаги. Однак, важливо забезпечувати дитині підтримку та позитивні стимули, щоб зберегти її мотивацію та інтерес до розвитку.

Також одним із важливих аспектів психічного розвитку дітей є формування їх самооцінки. Самооцінка - це оцінка, яку дитина дає собі, своїм здатностям, навичкам і зовнішньому вигляду. Самооцінка не є вродженою, а поступово формується з раннього дитинства. На її формування найістотніше впливають у молодшому віці:

- емоційна реакція вагомих дорослих,

- ступінь їх любові і прийняття,
- прояв уваги до дитини,
- форми спілкування з нею.

Це процес, який передбачає відображення власних можливостей, якостей та досягнень у свідомості дитини. Самооцінка залежить від багатьох факторів, таких як ступінь розвитку інтелекту, успішність у навчанні, соціальний статус, ставлення до себе батьків та інших дорослих.

Висновок. Отже молодший шкільний вік є періодом важливого розвитку для дітей, коли вони формують свою особистість та визначають свій майбутній шлях. Розвиток молодших школярів залежить від багатьох факторів, таких як комунікативні та психічні здібності, фізичний розвиток, соціальне та емоційне середовище. З метою забезпечення належного розвитку дітей молодшого шкільного віку, важливо забезпечити їм позитивне середовище, яке сприятиме їхньому психічному та фізичному здоров'ю.

Дослідження показують, що в цьому віці відбувається формування особистісних якостей, цінностей та світогляду, які будуть впливати на майбутнє життя дитини.

Важливо пам'ятати, що кожна дитина унікальна і має свої власні потреби та можливості. Тому, для забезпечення належного розвитку молодших школярів, необхідно враховувати індивідуальні особливості кожної дитини та забезпечувати їм належну увагу та підтримку. Тільки таким чином можна забезпечити максимально ефективний розвиток та навчання молодших школярів, що стане основою для їхнього подальшого успіху в житті.

Список використаних джерел

1. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Вікова психологія: навч. посіб. Київ, 2012, 376 с.
2. Шевцова Г. Г. Молодший шкільний вік: традиції та інновації в дослідженнях: наук. прац. м. Херсон, 2015, 134-138 с.
3. Шеян М. О., Качур Б. М. 1. Особливості формування навичок здорового способу життя в учнів молодших класів: *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Ужгород, 2015, 78-81 с.

УДК 159.9:[378.016:373.5.011.3-051]

ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Боса-Мірявець Марія, здобувачка ОС «магістр»

спеціальності 053 «Психологія», 1 курсу, РДГУ

Науковий керівник: Павелків Роман, доктор психологічних наук, професор

Постановка проблеми. Реформаційні процеси, які нині відбуваються у вітчизняній педагогічній освіті спрямовані на формування у студентів здатності якісно виконувати свої професійні функції у майбутній професійній діяльності. Вирішення цього завдання детермінується, з одного боку, загальними засадами їх професійної підготовки для сучасної системи освіти, а з іншого, – специфікою педагогічної діяльності як особливого освітнього середовища, яке висуває до майбутнього вчителя окремі вимоги, виражені в структурі їх готовності до професійно-педагогічної діяльності.

Необхідність удосконалення системи освіти та підвищення її якості є важливим завданням. На сьогоднішній день спостерігається посилення вимог до процесу підготовки, формування позитивних умов для становлення і реалізації студента як майбутнього педагога. Це можливо при умові підготовки майбутнього педагога, який володіє ґрунтовними знаннями, має глибокі професійні уміння, володіє навичками самонавчання, має педагогічну свідомість. Отже, формування готовності майбутнього педагога до професійної діяльності набуває особливої актуальності.

ЗМІСТ

Артемук О. Вплив стресу на самопочуття людини та її життєдіяльність	3
Баранович І. Вікові особливості прояву страхів у дітей молодшого шкільного віку...	5
Басалига Т. Посттравматичний стресовий розлад у учасників збройних конфліктів...	7
Болюх Н. Вплив емоцій на психічне здоров'я особистості.....	10
Боровець А. Проблема розвитку особистості в молодшому шкільному віці.....	13
Боса-Мірявець М. Психологічна готовність майбутніх педагогів до професійної діяльності.....	16
Босий-Мірявець В. Комунікативна культура педагога: психологічний вимір.....	20
Бугайчук І. Психокорекція нейрофізіологічних зв'язків у дітей з особливими освітніми потребами.....	23
Гавін Б. Особливості прояву психологічного стресу у людини.....	25
Гонтаренко В. Механізми психологічного захисту дітей.....	28
Гончарук А. Психологічні особливості спілкування у підлітковому віці.....	30
Горбатюк О. Методичні аспекти профілактики девіантної поведінки підлітків	33
Гудовсек С., Павелків Р. Сутність поняття «безпека життєдіяльності» з точки зору психологічної науки.....	34
Дем'янюк В. Психологічний зміст емпатії в контексті морального розвитку молодшого школяра.....	37
Дивульська К., Юрчук О. Особливості роботи психолога у школі в умовах воєнного стану.....	40
Єфімова М. Психологічні особливості дітей вимушених переселенців.....	42
Загородський Д. Психологічні чинники прояву любові у подружніх парах.....	44
Каверіна Б. Особливості конфліктної поведінки у підлітковому віці.....	47
Климчук І. Психологічні особливості емоційної стійкості студентів у період кризи...	52
Ковальчук О., Аладько Т., Ковальчук С. Соціально-психологічні причини поширення алкоголізму в середовищі підлітків.....	55
Ковальчук О., Назарець Л. Особливості дистанційного навчання в системі вищої освіти: недоліки та переваги.....	58
Коренко Д. Психологічні особливості поведінки обдарованих дітей.....	62
Корчака Ф., Корчакова Н. Вплив військової агресії на розвиток національної ідентичності української молоді	65
Котляр О. Психологічні особливості переживання самотності в юнацькому віці.....	66
Кривко М. Вплив сучасної іграшки на психічний розвиток дитини дошкільного віку.	68
Кулакова О. Використання інтерактивних платформ у навчанні іншомовної лексики	72
Курята Н. Вплив війни на життєстійкість українського студентства.....	75
Лаврук Л. Психологічні особливості міжкультурної адаптації переселенців у чужій країні.....	77
Мартюченко К. Креативність як фактор успішної самореалізації особистості.....	80
Мисько Є. Шкільна тривожність підлітків як соціально-психологічна проблема.....	83
Мотруніч І., Юрчук О. Використання інноваційних технологій у процесі фізичного виховання дошкільників.....	86
Нікішина Д. Рефлексія як фактор подолання фрустраційних ставнів у студентів.....	88
Оборська А. Дослідження впливу арт терапії у процесі психологічної корекції девіантної поведінки поранених військовослужбовців під час реабілітації.....	92

Павелків В. Сучасні реалії та їх вплив на розвиток агресивної та деструктивної поведінки молоді.....	93
Парчук Т. Психологічна готовність молоді до сімейного життя.....	96
Подлящук О. Психологічні особливості прояву емоційного вигорання у педагогів....	97
Приступлюк С. Психокорекція агресивної поведінки підлітків засобами арттерапії...	101
Пшенична Л. Феномен харизми та його вплив на міжособистісну взаємодію.....	103
Ряба Л. Фактори формування самооцінки в підлітковому віці.....	106
Сабат Є. Особливості феномена прокрастинації у студентському середовищі.....	108
Семенюк В. Психологічний супровід дітей раннього віку із загальною затримкою мовленнєвого розвитку.....	111
Сизов С. Теоретичний аналіз психологічної реабілітації осіб з алкогольною залежністю.....	112
Стащук А. Особливості використання арт терапії в роботі з молодшими школярами..	113
Тарасюк Л. Музика як чинник впливу на психічний стан особистості.....	116
Тимчак С. Інформаційна гігієна під час війни.....	118
Ткачук О. Соціально-психологічні аспекти сугестивності як фактору узалежнених форм поведінки в юнацькому віці.....	120
Українець В. Віра дітей у Збройні Сили України.....	123
Федорович Р., Опанасюк І. Методи арттерапії як засіб корекції сімейних відносин.....	125
Холод Ю. Формування національної гідності дітей дошкільного віку як проблема дошкільної освіти.....	127
Хома О. Soft skills як феномен професійної компетентності сучасного психолога.....	129
Чорноус Я. Психологічні особливості прояву ейджизму в студентській молоді: теоретичний аспект.....	131
Шевчук В. Соціально-психологічні аспекти дитячо-батьківських взаємин у сім'ях, що перебувають у складних життєвих обставинах.....	134
Шепель Т. Проблема емоційного вигорання лікарів.....	137
Шишка А., Юрчук О. Адаптивне фізичне виховання як засіб корекції психомоторних порушень у дошкільників із заїкуватістю.....	139
Яковець О. Особливості процесу соціальної адаптації дітей з аутизмом.....	142
Якубовська М. Психологічні особливості формування емоційної стійкості майбутніх психологів в стресогенних умовах.....	145
Яремчук Ю. Статистичні особливості виникнення захворюваності на ПТСР у військовослужбовців.....	149
Ярмошевич В. Експериментальне дослідження використання методу казкотерапії у роботі з дітьми в умовах війни.....	150